

# STAVOVI GRAĐANA O POLICIJI

**Rezultati istraživanja javnog mnjenja Srbije**

**Septembar, 2017.**



## **STAVOVI GRAĐANA O POLICIJI**

Rezultati istraživanja javnog mnjenja Srbije

### **IZDAVAČ**

Beogradski centar za bezbednosnu politiku

Đure Jakšića 6/5, Beograd, Srbija

Tel: +381 (11) 32 87 226

E-mail: [office@bezbednost.org](mailto:office@bezbednost.org)

[www.bezbednost.org](http://www.bezbednost.org)

[www.pointpulse.net](http://www.pointpulse.net)

### **AUTOR**

Bojan Elek

### **UREDNIK**

Saša Đorđević

### **PREVOD**

Alisa Koljenšić Radić

### **LEKTURA**

Tatjana Hadžić Jovović

### **DIZAJN I PRELOM**

DTP

Beograd, 2017.

# SADRŽAJ

<b>LISTA GRAFIKONA .....</b>	<b>4</b>
<b>O ISTRAŽIVANJU .....</b>	<b>5</b>
<b>SAŽETAK .....</b>	<b>6</b>
<b>POVERENJE U INSTITUCIJE .....</b>	<b>8</b>
Građani najviše veruju obrazovnom sistemu i policiji .....	8
<b>PERCEPCIJA POLICIJE .....</b>	<b>12</b>
Policajci su arogantni, a policajke su lepe .....	12
Policiji nedostaju profesionalnost i zapošljavanje zasnovano na kvalitetima kandidata .....	13
Preterani uticaj političara na rad policije .....	16
<b>PERCEPCIJA KORUPCIJE .....</b>	<b>17</b>
Svest o postojanju korupcije najviša je u Beogradu .....	17
Saobraćajci su i dalje najkorumpiraniji .....	18
<b>BORBA PROTIV KORUPCIJE .....</b>	<b>20</b>
Građani još nisu spremni da prijave korupciju .....	20
Šef lokalne policijske stanice je prvi kome bi građani prijavili korupciju .....	21
Strože kažnjavanje kao vid borbe protiv korupcije i dalje je na prvom mestu .....	21
<b>METODOLOŠKI OKVIR .....</b>	<b>24</b>

# LISTA GRAFIKONA

Grafikon 1: Stepen poverenja građana Srbije u dvanaest različitih institucija.....	8
Grafikon 2: Institucije kojima građani najviše veruju, 2015-2017.....	9
Grafikon 3: Institucije kojima građani najmanje veruju, 2015-2017.....	10
Grafikon 4: Poverenje u institucije prema godištu ispitanika.....	10
Grafikon 5: Prve asocijacije građana na policajce (svi odgovori).....	12
Grafikon 6: Prve asocijacije građana na policajku (svi odgovori).....	13
Grafikon 7: Zapošljavanje u policiji (svi odgovori).....	14
Grafikon 8: Čijim interesima policija služi?.....	14
Grafikon 9: Čijim interesima policija najviše služi (distribucija po godištu).....	15
Grafikon 10: Uticaj politike na operativni rad policije.....	16
Grafikon 11: Rasprostranjenost korupcije u institucijama u Srbiji (3+4).....	17
Grafikon 12: Rasprostranjenost korupcije u policiji po regionima (3+4).....	18
Grafikon 13: Percepcija korupcije u policiji u odnosu na organizacione jedinice.....	19
Grafikon 14: Spremnost građana da prijave korupciju u policiji.....	20
Grafikon 15: Kome bi građani najčešće prijavili korupciju u policiji.....	21
Grafikon 16: Šta je najpotrebnije uraditi da bi se smanjila korupcija u policiji.....	22
Grafikon 17: Ko je odgovoran za suzbijanje korupcije?.....	22
Grafikon 18: Uloga civilnog društva u borbi protiv korupcije.....	23

# O ISTRAŽIVANJU

Treći krug istraživanja javnog mnjenja „Stavovi građana o policiji” sproveden je u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Makedoniji, Srbiji i na Kosovu. Upitnik na osnovu kojeg je istraživanje javnog mnjenja realizovano osmislila je regionalna mreža POINTPULS kako bi ponudila odgovore koji se odnose na stavove građana o policiji. Upitnik je sadržao šest grupa pitanja:

1. stepen poverenja građana u institucije;
2. percepcija policije kao institucije, ali i policajca i policajke kao individue;
3. percepcija korupcije u društvu i policiji;
4. stavovi građana o borbi protiv korupcije;
5. stavovi građana o radu organizacija civilnog društva;
6. demografija.

Terensko istraživanje u Srbiji obavio je IPSOS Stratedžik Marketing u junu 2017. godine, na reprezentativnom uzorku od 1000 punoletnih osoba, građana i građanki Srbije. Kao istraživački instrument korišćen je upitnik. Intervjuisanje građana sprovedeno je tehnikom „licem u lice”, koja podrazumeva direktni kontakt sa ispitanikom.

Izveštaj je objavljen u okviru projekta „Puls integriteta i poverenja u policiju na Zapadnom Balkanu”, čiji je cilj da doprinese povećanju poverenja u policiju promovisanjem njene odgovornosti i jačanjem integriteta. Zbog toga se sedam organizacija civilnog društva iz regiona okupilo u POINTPULS mrežu, koju čine: Analytica iz Skoplja, Beogradski centar za bezbednosnu politiku (BCBP) i Balkanska istraživačka mreža (BIRN) iz Beograda, Centar za sigurnosne studije (CSS) iz Sarajeva, Institut Alternativa (IA) iz Podgorice, Institut za medijaciju i demokratiju (IDM) iz Tirane i Kosovski centar za sigurnosne studije (KCSS) iz Prištine.

Projekat podržava Evropska unija programom „Podsticanje civilnog društva” u okviru „Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA)”. Za sadržaj ovog izveštaja odgovoran je isključivo Beogradski centar za bezbednosnu politiku (BCBP). Stavovi koji su izneti u ovom dokumentu nisu nužno i stavovi Evropske unije.

# SAŽETAK

Više od polovine stanovništva u Srbiji (56%) ima poverenja u policiju. Iako se stepen poverenja tokom poslednje tri godine neznatno, ali konstantno povećava, i dalje je ispod svetskog proseka od 60 do 90%.

Primećeno je da se smanjio i procenat percepcije stepena korupcije u policiji. Dvoje od troje ispitanika (68%) smatra da je policija izrazito korumpirana, što je manje u odnosu na 2016. godinu, kada je tako mislilo 72% stanovništva. Međutim, samo jedan od 25 građana Srbije smatra da u policiji uopšte nema korupcije.

Policija uglavnom radi u službi građana, što je mišljenje jednog od tri ispitanika (37%). Iako je ova percepcija pozitivna, u ovoj oblasti nije bilo poboljšanja u poređenju sa prethodnom godinom. Štaviše, svaki drugi građanin (58%) smatra da policija najmanje radi u službi građana.

Navedena pozitivna pomeranja ne zaslužuju nikakvu posebnu pohvalu, jer su građani istovremeno, iz ličnog iskustva, veoma svesni mnogih problema koji su prisutni u policiji, kao što su korupcija, politizacija i nedostatak profesionalnog ponašanja. Iako problemi postoje, i građani smatraju da su veoma rasprostranjeni, izgleda da se to ipak ne odražava znatno na stepen poverenja u ovu instituciju.

Kada je reč o korumpiranosti, policija se nalazi na četvrtom mestu institucija. Pre nje se navodi, sistem zdravstvene zaštite, tržišna inspekcija i carina. Kao najkorumpiraniju građani doživljavaju saobraćajnu policiju, što je već tradicionalna pojava.

Prve asocijacije na policajca jesu uglavnom arogantnost ili surovost (10%), a građani ih vide i kao korumpirane (8%). Uprkos činjenici da policajke od 2000. godine čine značajan deo policije, očigledne su rodne predrasude u načinu na koji ih građani doživljavaju, jer glavne asocijacije vezane za njih nemaju nikakve veze sa policijskim radom. Naime, građani policajke uglavnom vide kao ljubazne i lepe, ali i tri puta manje korumpirane od njihovih muških kolega.

Građani nemaju pozitivan stav o zapošljavanju u policiji i navode da su lične prijateljske i rođачke veze jedan od načina da se obuče plava uniforma (46%). Odmah zatim, kao sredstva za nalaženje posla, navode političke veze i javne konkurse (po 40%). Troje od četvoro građana Srbije (70%) smatra da politika prekomerno utiče na operativni rad policije, što je zaključak koji je u određenoj meri suprotan mišljenju da policija deluje u službi građana.

Verovatnoća da će neki građanin prijaviti korupciju u policiji izuzetno je mala. Skoro polovina građana nije voljna da prijavi slučaj korupcije, bez obzira na to da li se prijavljuje anonimno ili se traži da lice ostavi svoje lične podatke. Tek bi svaki četvrti građanin (26%) prijavio korupciju ako bi bilo potrebno da ostavi svoje lične podatke, dok bi jedan od trojice (35%) bio voljan da to uradi anonimno.

Najmlađi deo stanovništva (starosti od 18 do 29 godina) ima najnegativnije mišljenje o policiji. Mladi pokazuju najniži stepen poverenja u policiju, smatraju da su pripadnici policije korumpiraniji od ostalih, kao i da je policija politizovana.

Na osnovu rezultata ovog istraživanja može se izneti nekoliko preporuka.

Da bi poboljšala svoj položaj, policija treba efikasnije da obaveštava građane o rezultatima i učinku svog rada. Trebalo bi mnogo više rada uložiti u istraživanje i rešavanje pitanja vezanih za rad policije, jer je to oblast o kojoj građani, na osnovu sopstvenih iskustava, stiču posebno negativan utisak. Procedure za prijavljivanje slučajeva korupcije u policiji moraju da budu dostupnije građanima, a delovanje po takvim prijavama efikasnije, kako bi se zadobilo njihovo poverenje.

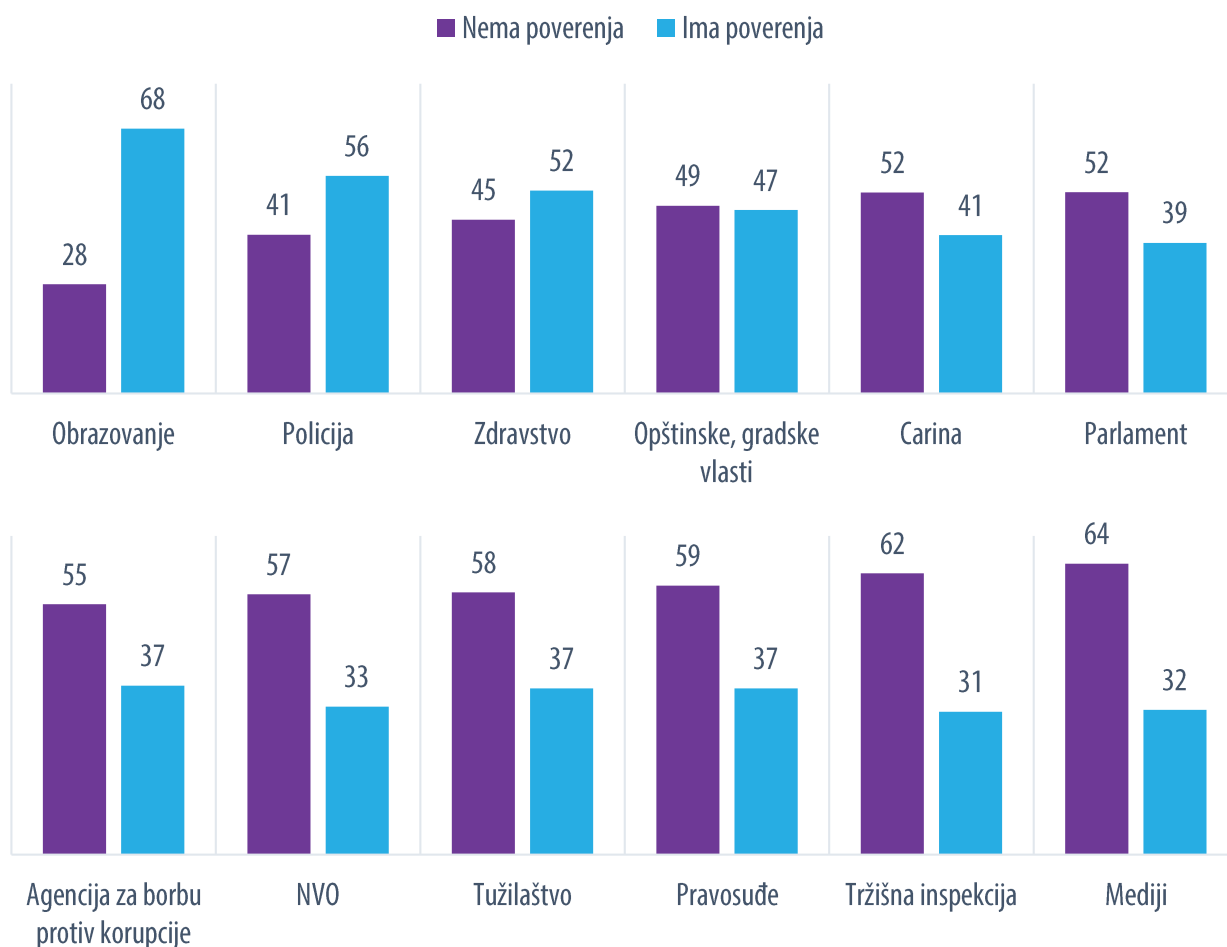
# POVERENJE U INSTITUCIJE

## Građani najviše veruju obrazovnom sistemu i policiji

Stepen poverenja građana u institucije smatra se veoma korisnim sredstvom za procenjivanje kvaliteta usluga koje te institucije nude, kao i za sticanje sveukupnog utiska o njihovom radu. Istraživanje pokazuje koliko poverenja građani imaju u dvanaest institucija, koje predstavljaju temelj svakog demokratskog društva, tj. u policiju, pravosuđe, parlament, medije i nezavisne državne organe (Grafikon 1). Prilikom izbora institucija u obzir je uzeta uloga koju imaju u borbi protiv korupcije. To su bili glavni razlozi zbog kojih su neke institucije, poput Vojske Srbije, izostavljene iz istraživanja.

### Grafikon 1: Stepen poverenja građana Srbije u dvanaest različitih institucija

P: Koliko poverenja imate u sledeće institucije u Srbiji? Molimo Vas da odgovorite koristeći skalu od 1 do 4, pri čemu: 1 znači da uopšte nemate poverenja, 2 znači da uglavnom nemate poverenja, 3 znači da uglavnom imate poverenja i 4 znači da imate puno poverenja.

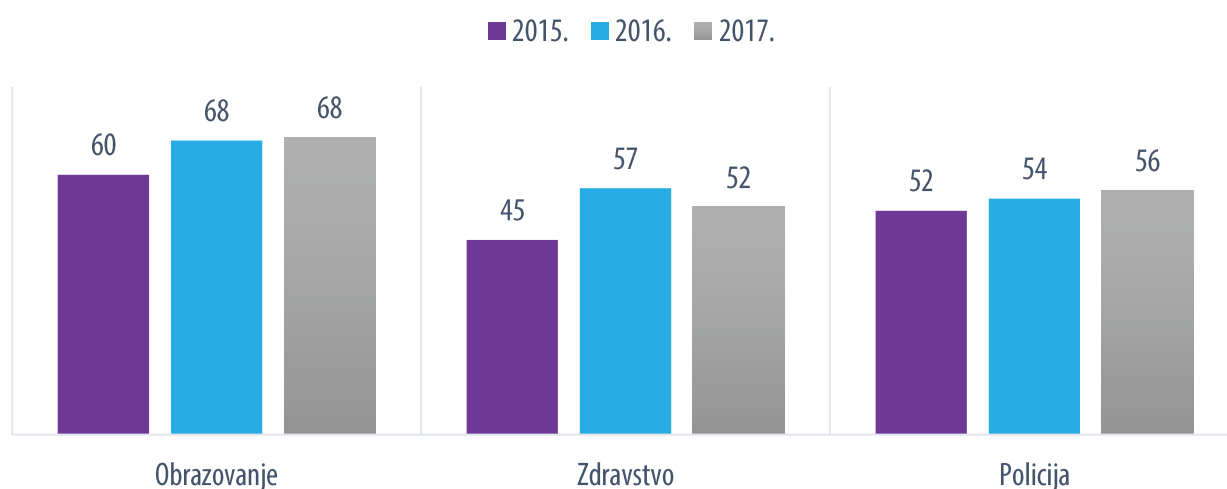




Tokom protekle tri godine građani Srbije pokazali su da najviše veruju obrazovnim institucijama, a zatim policiji i sistemu zdravstvene zaštite (Grafikon 2). Primećeno je sporo, ali stabilno povećanje poverenja građana u policiju, uz prosečan godišnji trend rasta od dva procentna, što je vredno pohvale. Ovaj procenat je 2017. godine iznosio 56%, što je do sada najviši nivo iskazanog poverenja. Međutim, on se i dalje nalazi ispod svetskog proseka od 60 do 90%, što pokazuje da policija i Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP) mogu još mnogo toga da učine kako bi stekli veće poverenje javnosti.

### Grafikon 2: Institucije kojima građani najviše veruju, 2015-2017.

P: Koliko poverenja imate u sledeće institucije u Srbiji? Molimo Vas da odgovorite koristeći skalu od 1 do 4, pri čemu: 1 znači da uopšte nemate poverenja, 2 znači uglavnom nemate poverenja, 3 znači da uglavnom imate poverenja i 4 znači da imate puno poverenja.



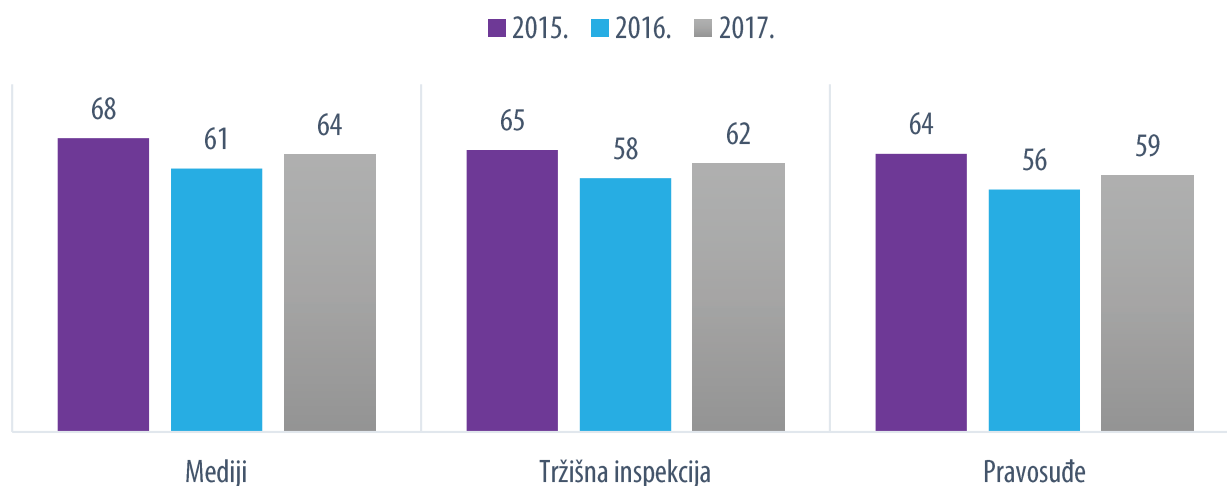
Uprkos povećanju poverenja, negativna iskustva građana prilikom direktnog kontakta sa policijom pokazuju da još postoje izvesni problemi vezani za ponašanje policajaca, što se vidi iz ostalih poglavlja ovog izveštaja. Drugim rečima, građani veoma jasno navode probleme koji se javljaju tokom rada policije. I pored toga, to ne utiče na ukupan stepen poverenja građana u ovu instituciju. Ovo je posebno tačno kada je reč o opštoj percepciji korupcije u policiji, koja se uporno održava na izuzetno visokom nivou (videti poglavlje izveštaja o percepciji korupcije), ali bez ikakvog merljivog uticaja na nivo poverenja koji građani imaju u ovu instituciju. Jedno od objašnjenja za ovu pojavu moglo bi da bude da su visok stepen korupcije i loše upravljanje u svim aspektima društva postali nešto što su građani prihvatili u tolikoj meri da se oni smatraju normalnim, te samim tim ne utiču na poverenje u institucije u onoj meri u kojoj bi se to moglo očekivati.

Kada je reč o institucijama kojima građani najmanje veruju, to su već tradicionalno tržišna inspekcija, pravosuđe i mediji (Grafikon 3). Posebno zabrinjava to što građani najmanje veruju medijima, koji bi trebalo da služe kao korektiv vlasti i platforma za javnu diskusiju, pa tako u proseku tek svaki treći građanin Srbije smatra da su mediji vredni njihovog poverenja. Štaviše, poverenje stanovništva u ove tri institucije opalo je, u proseku i u poređenju sa prethodnom godinom, za tri procenta. Ovi rezultati dodatno potkrepljuju zaključak da je stepen poverenja javnosti u institucije daleko ispod onog koji postoji u razvijenim zemljama. Takođe, ovakvi rezultati mogli bi se pripisati sveukupnom nedostatku

efikasnosti i široko rasprostranjenoj korupciji u javnim institucijama, tabloidizaciji medija i generalno lošem kvalitetu medijskog izveštavanja.

### Grafikon 3: Institucije kojima građani najmanje veruju, 2015-2017.

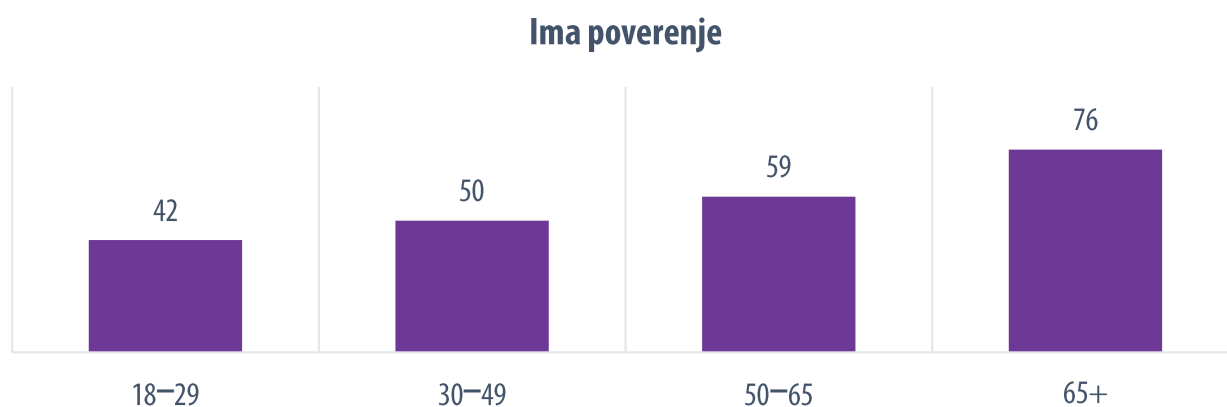
P: Koliko poverenja imate u sledeće institucije u Srbiji? Molimo Vas da odgovorite koristeći skalu od 1 do 4, pri čemu: 1 znači da uopšte nemate poverenja, 2 znači da uglavnom nemate poverenja, 3 znači da uglavnom imate poverenja i 4 znači da imate puno poverenja.



Ljudi sa višim stepenom obrazovanja imaju manje poverenja u policiju i ostale institucije. Izgleda da su godine starosti te koje određuju prosečan stepen poverenja u rad policije (Grafikon 4), tako da najmlađi građani (18–29 godina) imaju najmanje (42%), a najstariji građani (65+ godina) najviše (76%) poverenja u ovu instituciju.

### Grafikon 4: Poverenje u institucije prema godištu ispitanika

P: Koliko poverenja imate u sledeće institucije u Srbiji? Molimo Vas da odgovorite koristeći skalu od 1 do 4, pri čemu: 1 znači da uopšte nemate poverenja, 2 znači da uglavnom nemate poverenja, 3 znači da uglavnom imate poverenja i 4 znači da imate puno poverenja.



Ostale promenljive, kao što su rod ili nacionalnost, takođe utiču na stepen poverenja koje građani imaju u policiju, ali u mnogo manjoj meri. Na primer, troje od četvoro pripadnika bošnjačke zajednice u Srbiji ima određeni stepen poverenja u policiju (76%), što je veći stepen poverenja od onog koji prema toj istoj instituciji ima stanovništvo Srbije u celini. Sa druge strane, čini se da policiji najmanje veruju etnički Mađari (45%).<sup>1</sup> Žene pripadnike policije posmatraju kao osobe od poverenja u nešto većem broju nego muškarci (59% i 53%).

---

1 Samo jedan ispitanik u uzorku deklarirao se kao Albanac, dok je njih 95 prilikom navođenja etničke pripadnosti odabralo opciju „Ostali”, zbog čega nije bilo moguće adekvatno proceniti nivo poverenja koji ima albanska zajednica.

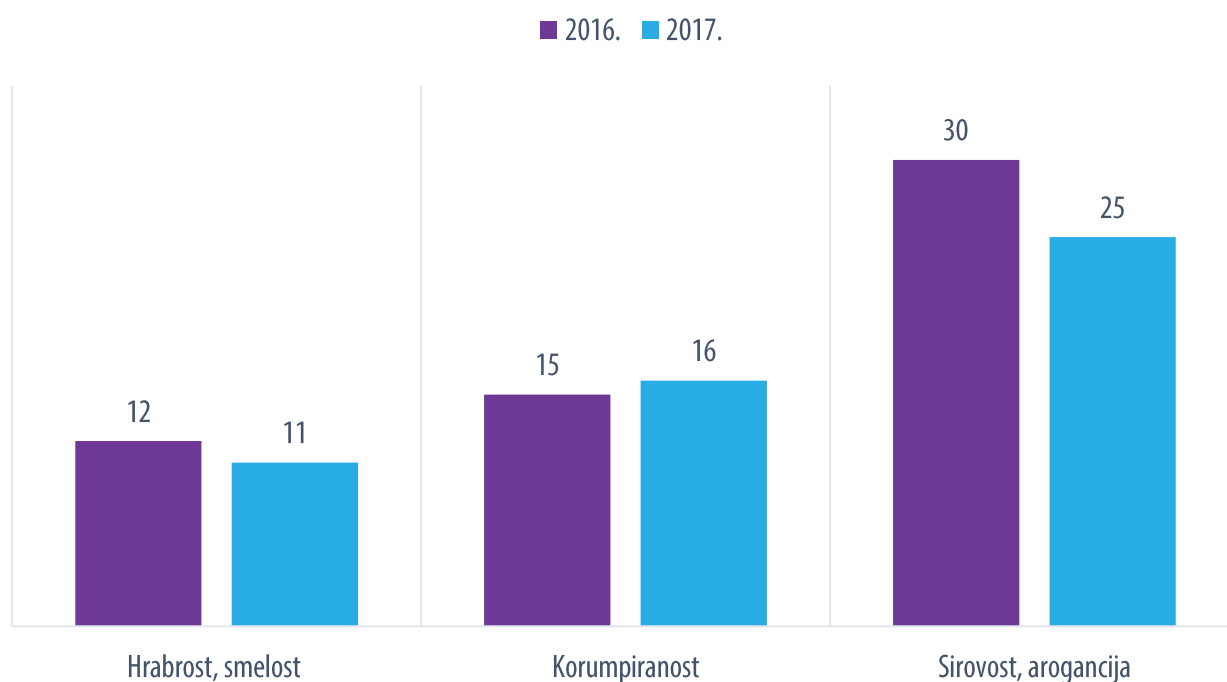
# PERCEPCIJA POLICIJE

## Policijci su arogantni, a policajke su lepe

Kada je reč o prvom utisku koji građani imaju o običnim policajcima sa kojima su svakodnevno u kontaktu, najčešće asocijacije su sirovost i/ili arogancija. To je odgovor koji je jedan od deset ispitanika dao na pitanje otvorenog tipa (Grafikon 5). Druga najčešća karakteristika jeste korumpiranost (8%), a potom hrabrost i smelost (5%). Čini se da su ova shvatanja postojana i duboko ukorenjeni, i da se tokom godina ne menjaju. Ovi podaci bi mogli koristiti MUP-u prilikom sprovođenja nedavno usvojenog etičkog kodeksa ponašanja, koji bi policiju mogao da približi građanima.

### Grafikon 5: Prve asocijacije građana na policajce (svi odgovori)

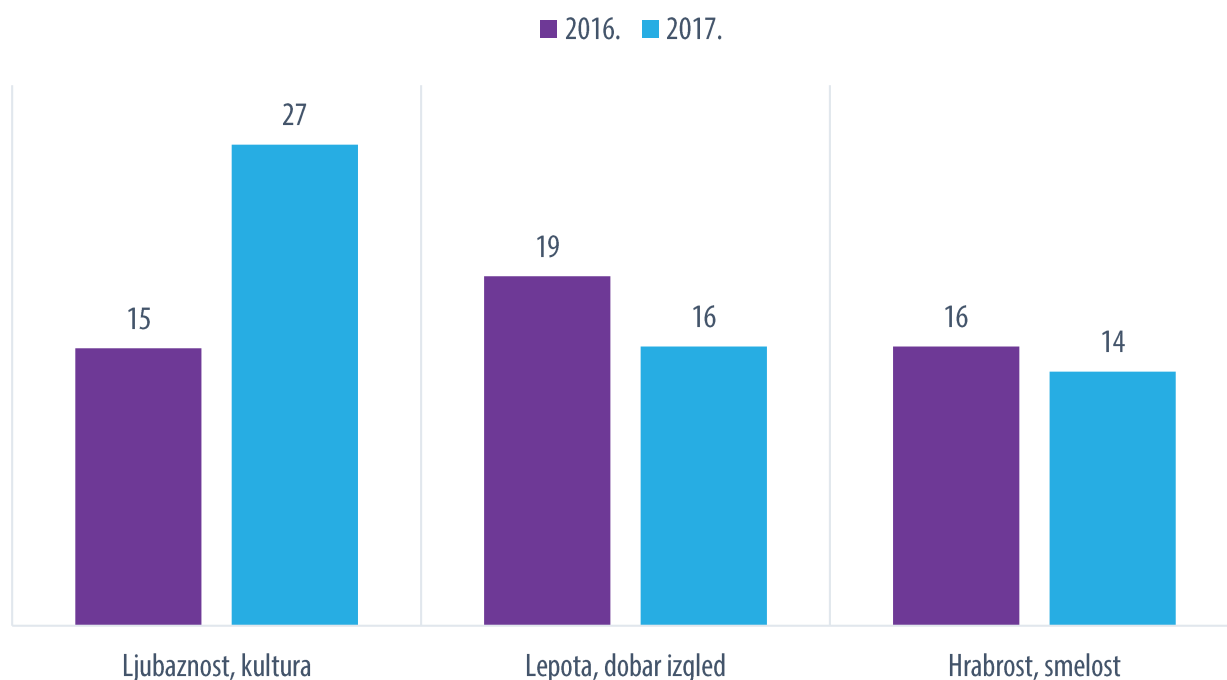
P: Kako biste opisali tipičnog policajca koji je u direktnom kontaktu sa građanima? Molimo Vas da navedete nekoliko atributa (prideva, reči) koji, po vašem mišljenju, najbolje opisuju prosečnog policajca u Srbiji.



Asocijacije građana na policajke, međutim, nemaju nikakve veze sa njihovom profesijom, već su odnose mahom na njihov fizički izgled i šarm (Grafikon 6). Ispitanici prevashodno navode (jedan od četvoro) ljubaznost, kulturu ili pristojnost, dok 16% stanovnika pri susretu sa ženom-policajcem prvo primeti njenu lepotu i dobar izgled. Uz to, 14% građana smatra da su žene u policiji prijatne i predusretljive, dok isti procenat stanovništva misli da su hrabre/smele. Najveća razlika postoji kada je reč o korupciji: skoro tri puta više građana smatra da su policajke poštenije i nepodmitljivije od njihovih muških kolega (11% i 4%).

### Grafikon 6: Prve asocijacije građana na policajku (svi odgovori)

P: Kako biste opisali tipičnu policajku, koja je u direktnom kontaktu sa građanima? Molimo Vas da navedete nekoliko atributa (prideva, reči) koji, po vašem mišljenju, najbolje opisuju prosečnu policajku u Srbiji.



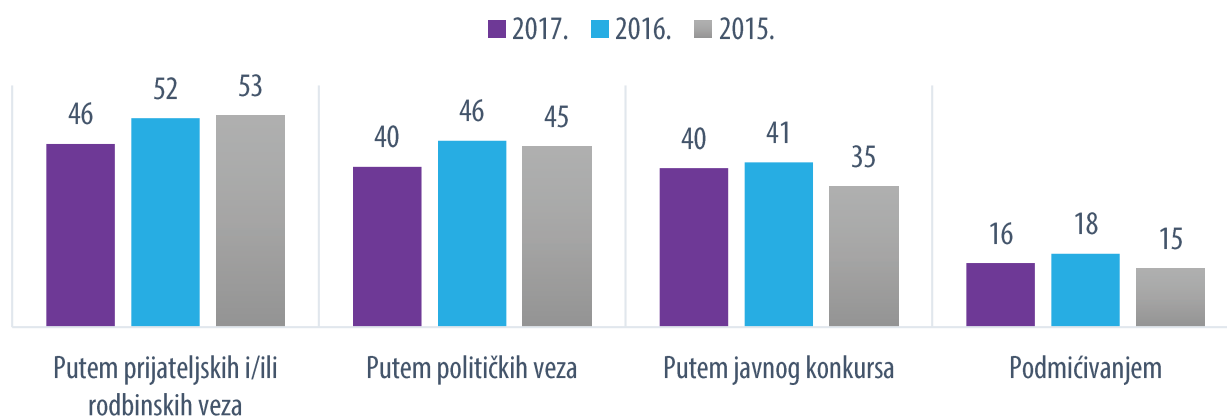
Ovi podaci ukazuju na dva važna pitanja. Prvo, iako žene još od 2000. godine čine veoma bitan deo policije u Srbiji i danas su mnogo приметnije u javnosti, građani službu u policiji i dalje tradicionalno smatraju muškom profesijom. Ovaj zaključak zasnovan je na činjenici da ispitanici, kako muškarci tako i žene, o ženama koje se bave ovom profesijom sude prevashodno na osnovu njihovog fizičkog izgleda, a ne na osnovu onoga čime se bave. Drugo, ovi podaci pokazuju da je potrebno promovisanje doprinosa žena policajaca svakodnevnom radu policije.

### Policiji nedostaju profesionalnost i zapošljavanje zasnovano na kvalitetima kandidata

Uprkos nedavnim promenama koje je doneo novi Zakon o policiji iz 2016. godine, a u koje spada i obaveza organizovanja otvorenih konkursa za zapošljavanje u policiji i popunjavanje najviših položaja u policijskoj hijerarhiji, građani veruju da se zaposlenje u policiji još stiže na osnovu poznanstava, a ne sopstvenim zaslugama (Grafikon 7). Gotovo svaki drugi građanin (46%) veruje da se za zapošljavanje u policiji najčešće koriste prijateljske ili rođачke veze.

### Grafikon 7: Zapošljavanje u policiji (svi odgovori)

P: Kako se, po vašem mišljenju, biraju kandidati i zapošljava kadar u policiji?

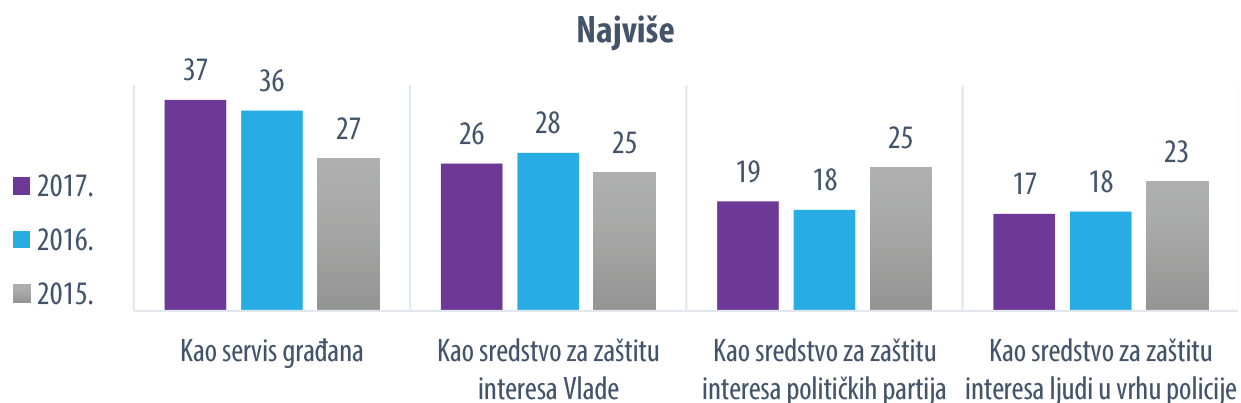


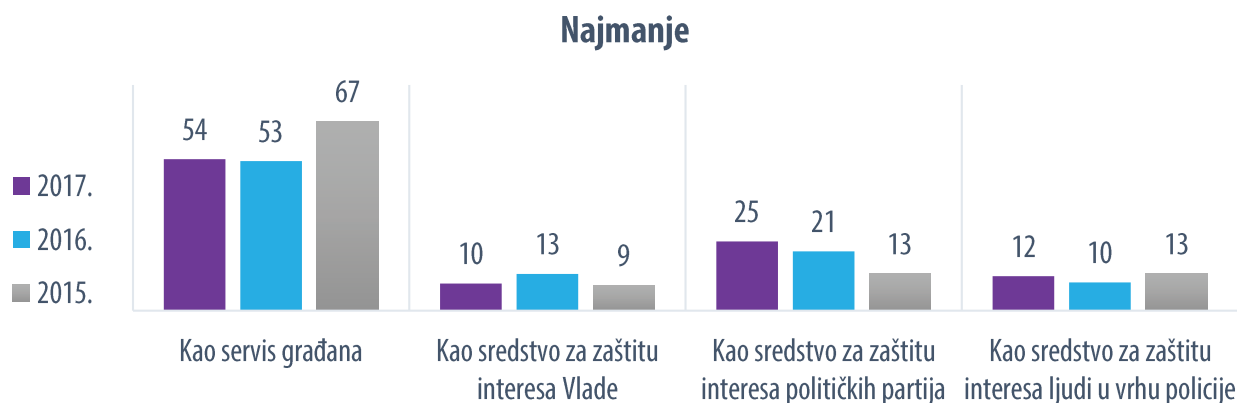
Političke veze su druga opcija koju građani najčešće navode i one su skoro u istom rangu sa javnim konkursima (obe po 40%), dok podmićivanje radi dobijanja zaposlenja u policiji 16% ispitanika smatra široko rasprostranjenom praksom. Treba napomenuti da je ovo bilo pitanje sa više ponuđenih odgovora, što znači da jedna opcija nije isključivala druge, na primer, bilo je moguće istovremeno odabrati odgovor da se posao dobija na osnovu političke veze i prijavljivanja na otvoren konkurs, ili istovremeno odabrati odgovor da je potrebno ponuditi mito i aktivirati rođачke veze i poznanstva.

Na pitanje kojim interesima policija najviše služi (Grafikon 8), građani su davali različite odgovore. Svaki treći ispitanik smatra da policija radi u interesu građana (37%). Iako je to najčešći odgovor, svaki drugi ispitanik (58%) istovremeno smatra da policija najmanje deluje kao servis građana. Ovaj podatak predstavlja razlog za zabrinutost, jer se iz odgovora jasno vidi da građani policiju doživljavaju kao instrument vlade i političkih partija. To utiče na manje prijavljivanje krivičnih dela, što bi moglo da dovede do smanjenja sveukupne efikasnosti i odgovornosti policije, dok se potrebe građana vezane za ličnu bezbednost istovremeno ne ispunjavaju.

### Grafikon 8: Čijim interesima policija služi?

P: U kom od ovih svojstava policija u Srbiji deluje najviše, a u kom najmanje – kao sredstvo u službi građana, kao sredstvo za zaštitu interesa vlade ili kao sredstvo za zaštitu interesa političkih partija?

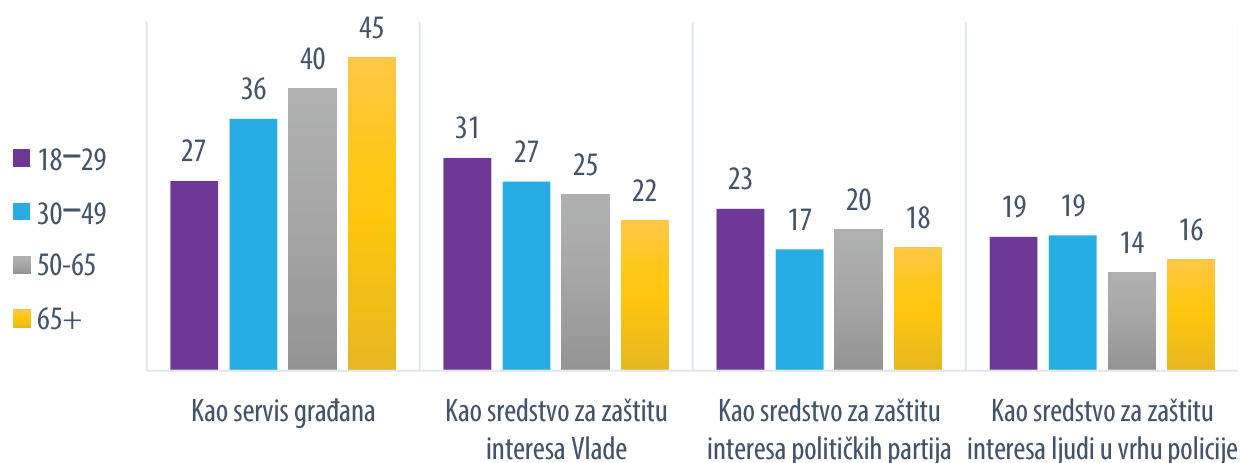




Jedan od četiri ispitanika (26%) smatra da policija i dalje štiti interese vlade, dok jedan od pet (19%) misli da policija štiti interese političkih partija na vlasti. Iako daleko od idealnog, ovo ipak predstavlja nekakvo poboljšanje u odnosu na prethodne godine, a pozitivan trend je lako uočljiv. Da bi se utvrdili tačni uzroci ovog trenda, neophodno je sprovesti dalja istraživanja, ali se može pretpostaviti da su tome doprineli dobra komunikaciona strategija i bolje promovisanje rezultata rada policije. Starosno doba ispitanika je i ovde dobar pokazatelj toga kako građani doživljavaju delanje policije, te je mlađa populacija ponovo kritičnija od starije (Grafikon 9).

### Grafikon 9: Čijim interesima policija najviše služi (distribucija po godištu)

P: U kom od ovih svojstava policija u Srbiji deluje najviše, a u kom najmanje – kao sredstvo u službi građana, kao sredstvo za zaštitu interesa vlade ili kao sredstvo za zaštitu interesa političkih partija



Tek svaki četvrti ispitanik (27%) mlađi od 30 godina smatra da policija služi građanima, dok to smatra gotovo svaki drugi (45%) građanin stariji od 65 godina. Najmlađi stanovnici Srbije su ujedno i jedina demografska grupa kojoj prva asocijacija kada se pomene policija nije služenje građanima. Mladi policiju najčešće vide kao instituciju koja štiti interese vlasti (31%) i političkih partija (23%). Reklo bi se da građani što su stariji blaže ocenjuju policiju i njenu ulogu u društvu, pa je doživljavaju kao instituciju koja njima služi. Situacija je ista i kada je reč o tome koliko lica iz vlasti utiču na njen rad. Razlika u mišljenju između pripadnika različitih starosnih grupa najmanja je kada je reč o zaštiti interesa političkih partija i najviših rukovodilaca u policiji.

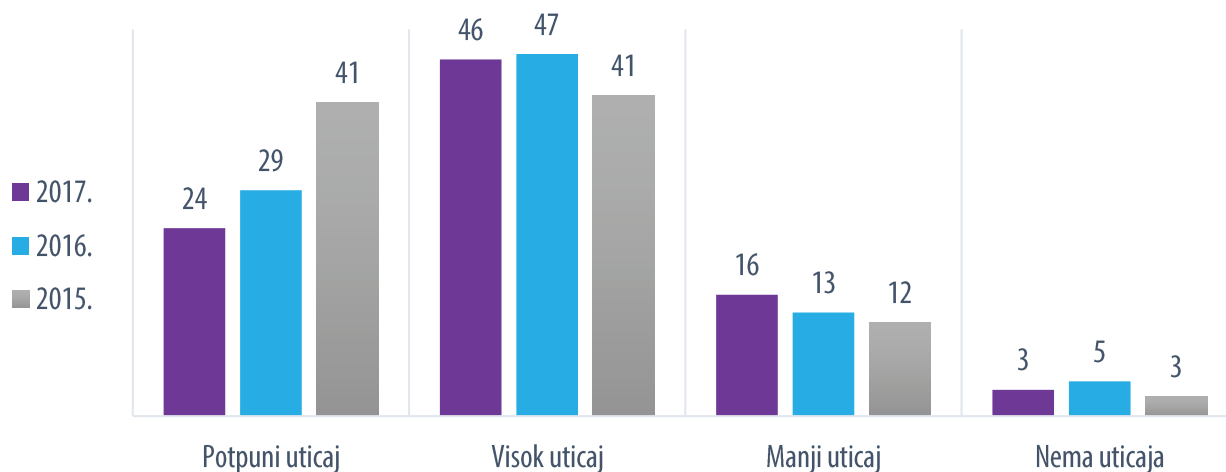
## Preterani uticaj političara na rad policije

O politizaciji policije u Srbiji mnogo se govori, pa su građani uvereni da političari preterano utiču na rad policije. To je tako uprkos činjenici da su odredbe novog Zakona o policiji iz 2016. godine postavile osnov za veću nezavisnost policije, uključujući bolji spoljni nadzor i jasniju podelu odgovornosti između MUP-a i Direkcije policije. Ovo pitanje je pokrenula i Evropska komisija, stavljajući privremenu odrednicu u okviru pregovaračkog okvira za pravdu, slobodu i bezbednost (Poglavlje 24), u kojoj se navodi da je potrebno smanjiti uticaj politike na rad policije.

Jedan od četiri ispitanika (24%) veruje da je policija potpuno podređena političkim interesima, dok 46% smatra da politika izuzetno utiče na rad policije (Grafikon 10). Ova dva podatka, gledana zajedno, potkrepljuju činjenicu da troje od četvoro građana smatra da politika previše utiče na rad policije. Iako je situacija nešto bolja nego prethodnih godina, stepen politizacije se još smatra alarmantno visokim. Starosno doba ispitanika je i ovde važan pokazatelj stavova građana o stepenu politizacije policije, jer su je mlađi građani svesniji nego stariji.

### Grafikon 10: Uticaj politike na operativni rad policije

P: U kojoj meri, prema Vašem mišljenju, političari utiču na operativni rad policije?





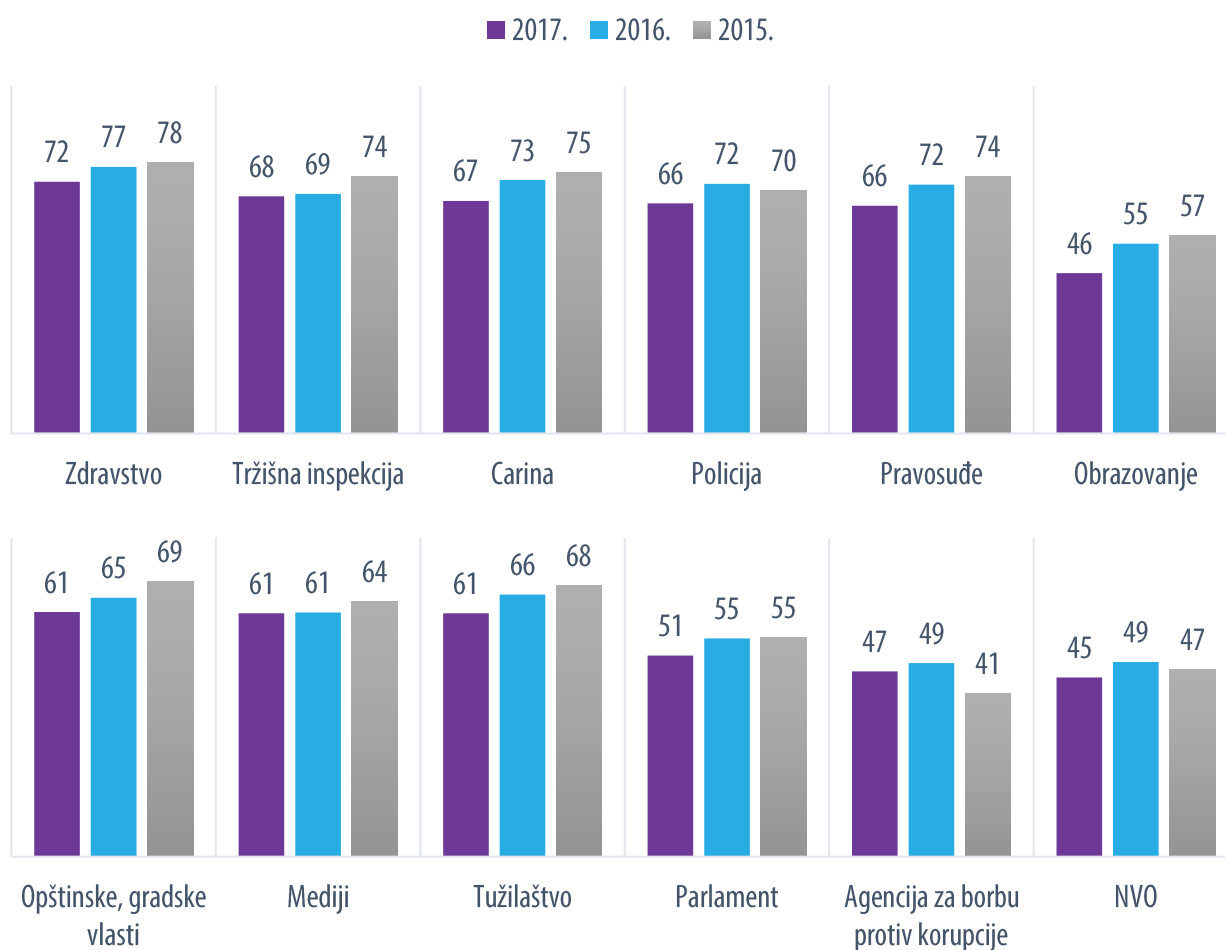
# PERCEPCIJA KORUPCIJE

## Svest o postojanju korupcije najviša je u Beogradu

Kada je reč o rasprostranjenosti korupcije u institucijama (Grafikon 11), policija zauzima četvrto mesto (66%). Samo jedan od 25 građana smatra da u policiji uopšte nema korupcije. Iako ovaj rezultat nije dobar, ipak je reč o primetnom poboljšanju u odnosu na prethodne godine, a uočljiv je i pad od četiri procenta do koga je došlo tokom prethodne tri godine. Žene doživljavaju policajce kao manje korumpirane nego muškarci mada je razlika u shvatanjima između polova, kada je reč o percepciji korupcije u policiji, prilično zanemarljiva.

### Grafikon 11: Rasprostranjenost korupcije u institucijama u Srbiji (3+4)

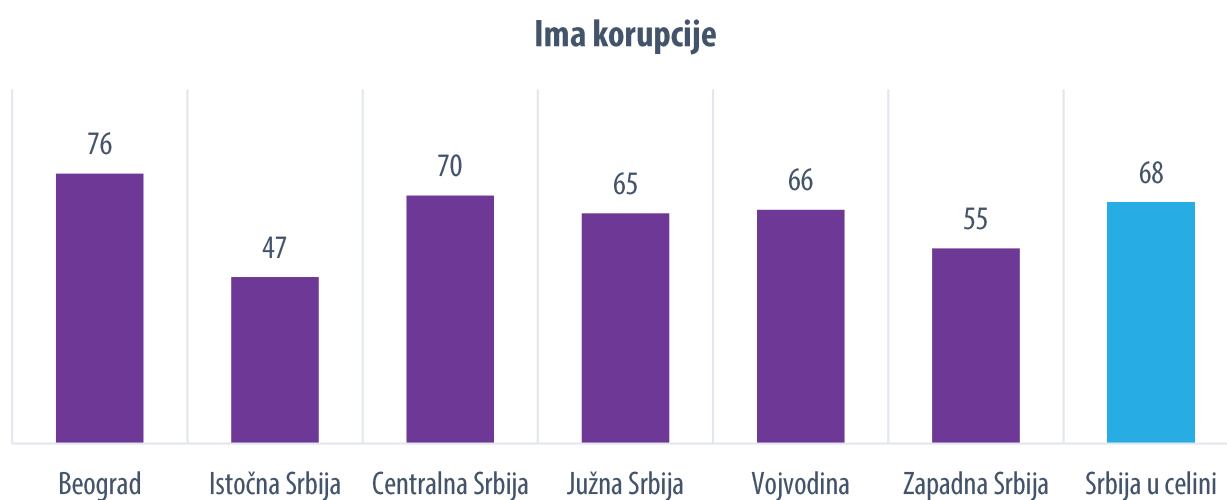
P: U kojoj meri je korupcija rasprostranjena u sledećim institucijama? Molimo Vas da izaberete odgovor na skali od 1 do 4, gde 1 znači da uopšte nije rasprostranjena, 2 znači da je malo rasprostranjena, 3 znači da je donekle rasprostranjena, a 4 znači da je izuzetno rasprostranjena.



Kada se u obzir uzmu varijacije u rezultatima po regionima, podaci pokazuju da građani u Beogradu najviše uočavaju korupciju (Grafikon 12), gde troje od četvero građana (76%) smatra da je korupcija u policiji široko rasprostranjena. Građani u istočnoj Srbiji doživljavaju da je policija najmanje korumpirana, gde jedan od dva ispitanika smatra da postoji korupcija u ovoj instituciji (47%).

### Grafikon 12: Rasprostranjenost korupcije u policiji po regionima (3+4)

P: U kojoj meri je korupcija rasprostranjena u sledećim institucijama? Molimo Vas da izaberete odgovor na skali od 1 do 4, gde 1 znači da uopšte nije rasprostranjena, 2 znači da je malo rasprostranjena, 3 znači da je donekle rasprostranjena, a 4 znači da je izuzetno rasprostranjena.



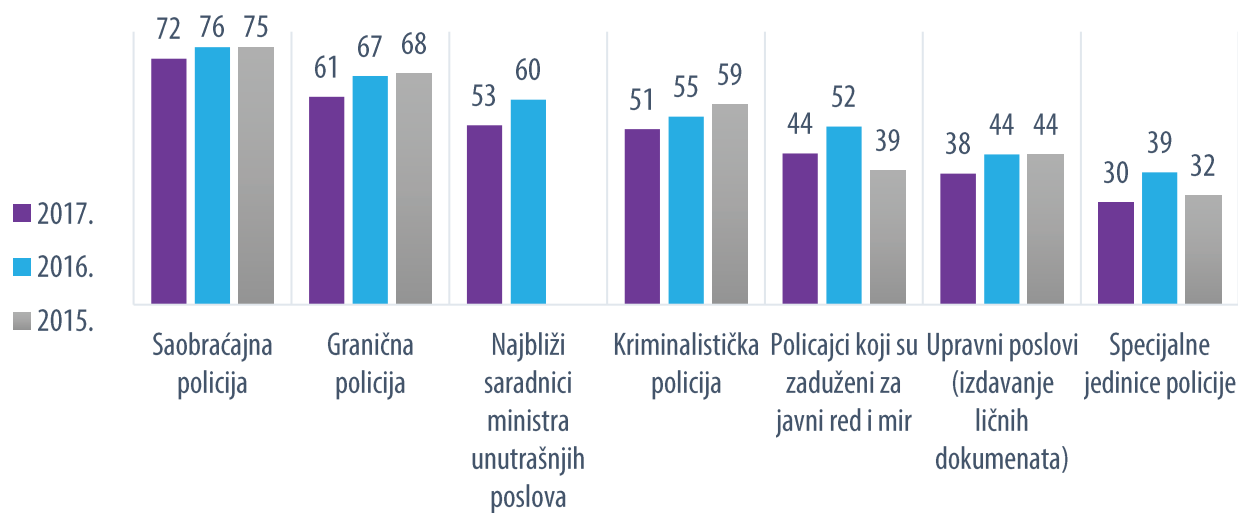
## Saobraćajci su i dalje najkorumpiraniji

Percepcija korupcije razlikuje se od jedne do druge organizacione jedinice policije, što je dobro poznat fenomen ako se uzme u obzir činjenica da građani sa određenim delovima policije dolaze češće u kontakt nego sa drugim njenim delovima.

Saobraćajna policija se, sad već tradicionalno, smatra jednom od najkorumpiranijih jedinica policije, jer je tako doživljava troje od petoro građana (61%). Sa druge strane, specijalne policijske jedinice su, po mišljenju građana, najmanje sklone korupciji – kao korumpirane ih vidi manje od jedne trećine građana (Grafikon 13). Građani primećuju sitnu korupciju, jer je to njen najprimetniji oblik, pa zbog toga doživljavaju da je saobraćajna policija korumpiranija nego druge jedinice.

### Grafikon 13: Percepcija korupcije u policiji u odnosu na organizacione jedinice

P: U kojoj meri je korupcija rasprostranjena u sledećim jedinicama policije? Molimo Vas da izaberete odgovor na skali od 1 do 4, gde 1 znači da uopšte nije rasprostranjena, 2 znači da je malo rasprostranjena, 3 znači da je donekle rasprostranjena, a 4 znači da je izuzetno rasprostranjena.



# BORBA PROTIV KORUPCIJE

## Građani još nisu spremni da prijave korupciju

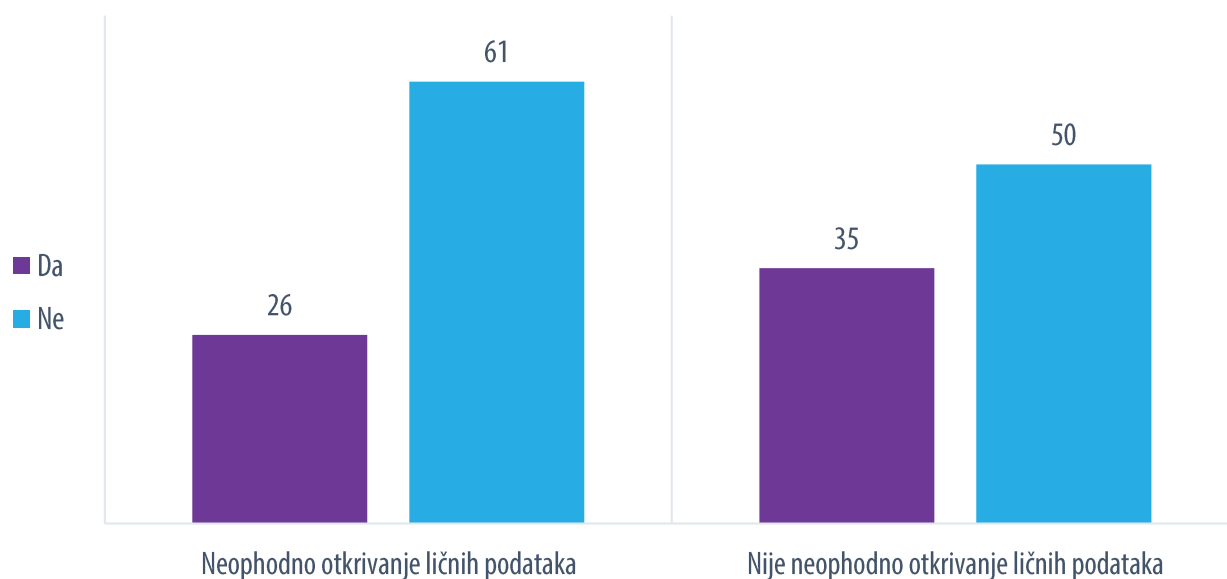
Građani oklevaju da prijave slučajeve korupcije uprkos tome što smataju da je policija veoma korumpirana. Ponovo treba u obzir uzeti to da je sitna korupcija najprimetnija i da je široko prihvaćena kao način da se izbegnu nevolje sa policijom. Uz to, od ove prakse i građani i policajci izvlače ličnu novčanu korist, zbog čega nije lako proceniti obim ovog problema, ali ni pronaći delotvorne načine za njegovo rešavanje. Međutim, uprkos svemu ovome, spremnost građana da prijave korupciju u policiji je na vrlo niskom nivou (Grafikon 14).

Samo jedan od četiri ispitanika prijavio bi slučaj korupcije ako bi uslov bio da otkrije svoje lične podatke (26%). Međutim, mnogo veći broj građana bi prijavio ovakve slučajeve ako bi to bilo anonimno, odnosno bez otkrivanja ličnih podataka (35%), čime se ukupan broj građana koji su spremni da prijave korupciju penje na 61%.

Zabrinjava to što skoro dvoje od petoro građana Srbije ne bi prijavilo slučaj korupcije ni pod kojim okolnostima. Razlog bi mogao da bude to što se plaše posledica ili to što smatraju da prijava ne bi urodila plodom. O čemu god da se radi, policija bi morala da pojednostavi postupak prijavljivanja korupcije.

### Grafikon 14: Spremnost građana da prijave korupciju u policiji

P: Da li biste prijavili slučaj korupcije u policiji (ako bi Vam neko tražio mito) ukoliko biste morali da ostavite svoje lične podatke (JMBG, adresu i sl.)? A da li biste prijavili slučaj korupcije u policiji ukoliko ne biste morali da ostavite lične podatke?

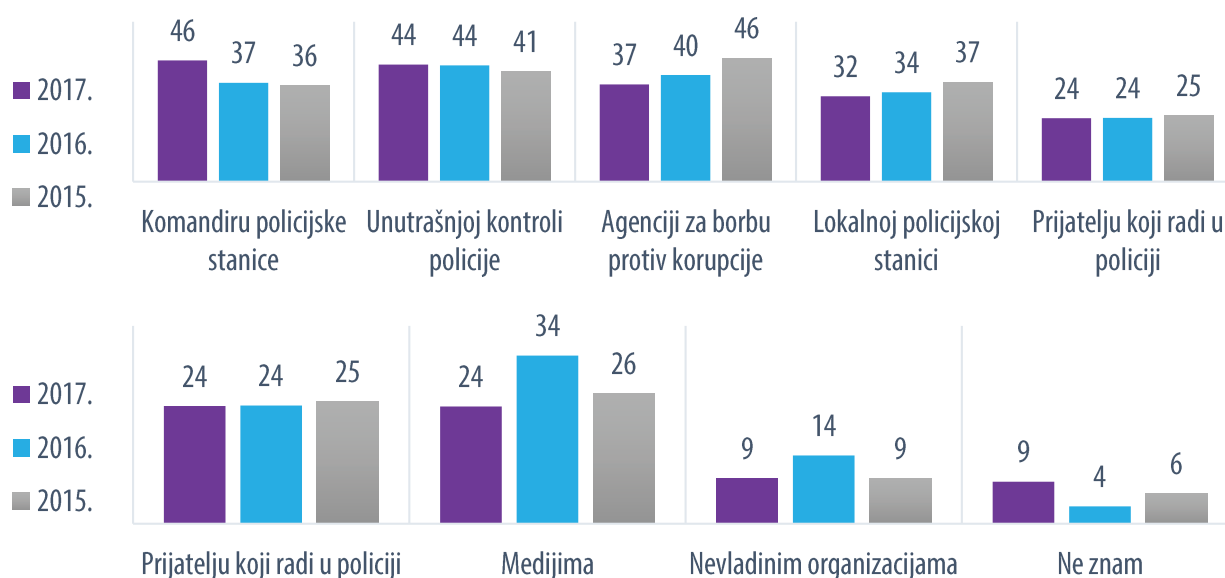


## Šef lokalne policijske stanice je prvi kome bi građani prijavili korupciju

Kada je reč o prijavljivanju slučajeva korupcije (Grafikon 15), najveće su šanse da bi građani slučaj prijavili šefu lokalne policijske stanice (46%) ili unutrašnjoj kontroli u policiji (44%). Ovaj podatak ukazuje na činjenicu da građani unutrašnju kontrolu doživljavaju kao važnu organizacionu jedinicu za borbu protiv korupcije i da imaju dovoljno poverenja u šefove svojih lokalnih policijskih stanica da bi im direktno prijavili slučajeve korupcije. Međutim, zabrinjava činjenica da je sve manji procenat građana spreman da korupciju prijavi Agenciji za borbu protiv korupcije Srbije. Razlog za ovo bi možda mogla da bude institucionalna blokada u koju je Agencija zapala, ali i opšta nelagoda koja se među stanovništvom javlja kada se govori o borbi protiv korupcije i njenim rezultatima.

### Grafikon 15: Kome bi građani najčešće prijavili korupciju u policiji

P: Kome biste prvom sa ove liste prijavili slučaj korupcije u policiji? Kome još?

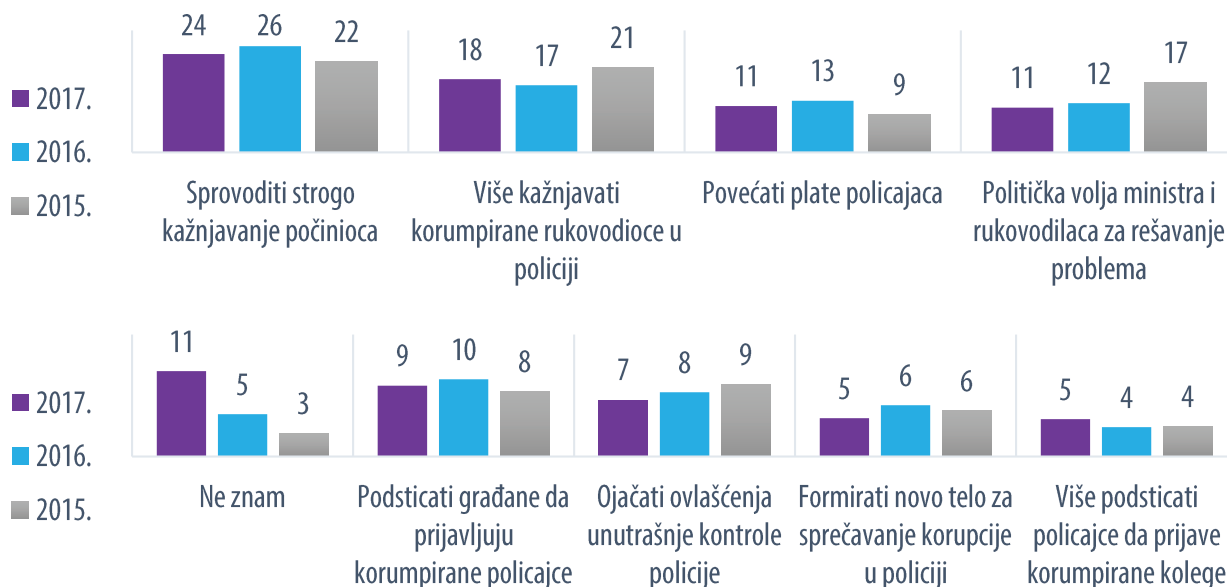


## Strože kažnjavanje kao vid borbe protiv korupcije i dalje je na prvom mestu

Na pitanje o tome šta je potrebno preduzeti kako bi se suzbila korupcija građani različito odgovaraju (Grafikon 16). Mnogi smatraju da je neophodno strože kažnjavanje, uz više represivnih mera, dok preventivne mere ne razumeju baš najbolje. Jedan od četvoro građana Srbije (24%) smatra da je potrebno strože kazniti počiniocima, dok 18% misli da bi isto trebalo postupati i sa korumpiranim rukovodiocima u policiji. Pored toga, jedna desetina građana smatra da niske plate policajaca predstavljaju jedan od rizika za pojavu korupcije i predlažu njihovo povećanje, dok isti broj ljudi veruje da je za rešavanje ovog pitanja glavna politička volja.

## Grafikon 16: Šta je najpotrebnije uraditi da bi se smanjila korupcija u policiji

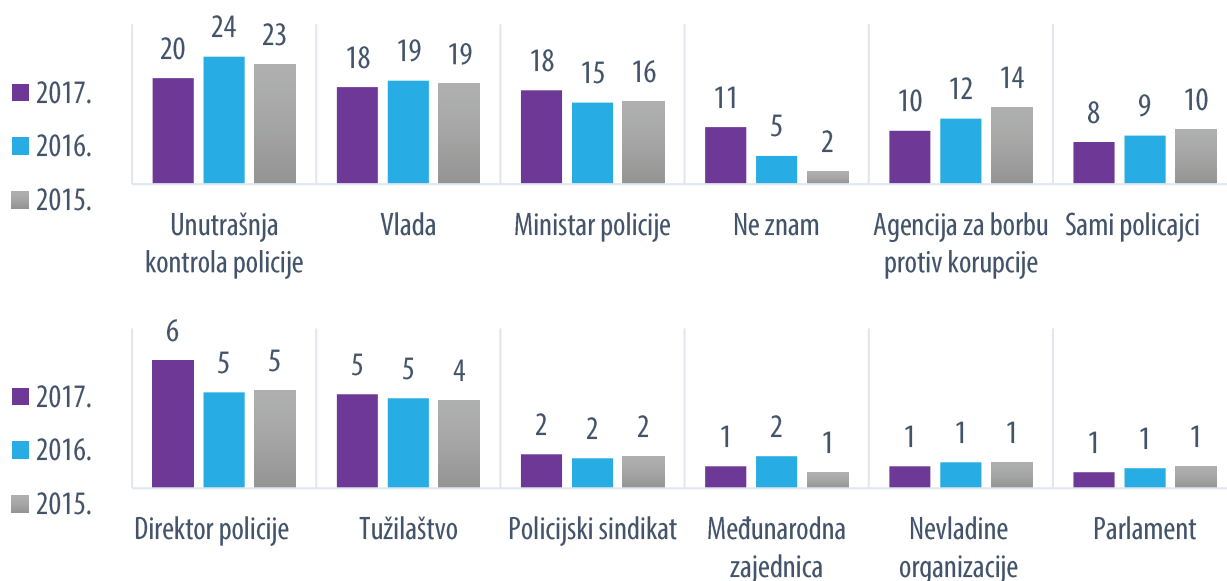
P: Ocenite šta je, po Vašem mišljenju, najpotrebnije uraditi da bi se sprečila korupcija u policiji?



Na pitanje koja institucija bi trebalo da vodi borbu protiv korupcije u policiji (Grafikon 17) građani uglavnom odgovaraju da je to unutrašnja kontrola u policiji (20%), Vlada (18%) i ministar unutrašnjih poslova (18%). Lako je uočiti da se u ovim podacima ogleda i to šta građani misle o uticaju politike na rad policije. Naime, građani ispravno zadatak borbe protiv korupcije dodeljuju baš ovim političkim telima, navodeći ih odmah iza unutrašnje kontrole, s tim što smatraju da direktor policije ima marginalnu ulogu, pa ga samo 6% ispitanika smatra bitnim za rešavanje ovog pitanja.

## Grafikon 17: Ko je odgovoran za suzbijanje korupcije?

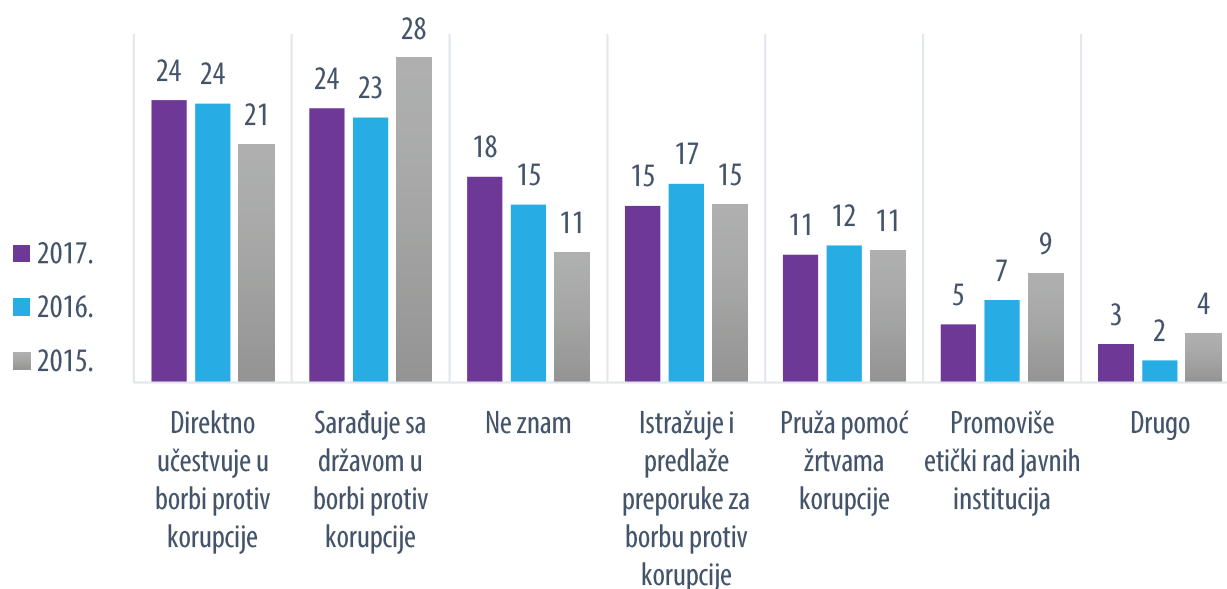
P: Pogledjate sledeći spisak institucija i recite koja institucija bi pre svih drugih trebalo da se bori protiv korupcije u policiji.



Na pitanje o ulozi koju nevladine organizacije (NVO) imaju u borbi protiv korupcije (Grafikon 18), četvrtina građana, odnosno jedan od četvoro (24%) odgovara da one treba aktivno da učestvuju u ovom procesu, a isto toliko ih veruje da one treba da sarađuju sa državnim institucijama (24%). Zabrinjava to što se povećao broj onih koji uopšte ne znaju kakva bi trebalo da bude uloga nevladinih organizacija, što je mišljenje svakog petog ispitanika (18%).

### Grafikon 18: Uloga civilnog društva u borbi protiv korupcije

P: Građani različito doživljavaju ulogu koju nevladine organizacije imaju u borbi protiv korupcije. Koju ulogu, po Vašem mišljenju, nevladine organizacije treba da imaju u borbi protiv korupcije?



# METODOLOŠKI OKVIR

<b>Lokacija</b>	Srbija
<b>Period</b>	Jun 2017. godine
<b>Metod prikupljanja podataka</b>	„Licem u lice” u domaćinstvu ispitanika
<b>Okvir uzorka</b>	Građani i građanke Srbije koji imaju 18 i više godina i koji su u vreme istraživanja stalno nastanjeni na teritoriji Srbije.
<b>Veličina uzorka</b>	1000
<b>Tip uzorka</b>	Troetapni slučajni reprezentativni stratifikovani uzorak
<b>Stratifikacija</b>	Izvršena prema regionu, tipu naselja, polu, starosti i nivou obrazovanja
<b>Uzoračka greška</b>	±3,31%



# POINTPULSE

WESTERNBALKANS PULSE FOR POLICE INTEGRITY AND TRUST

[WWW.POINTPULSE.NET](http://WWW.POINTPULSE.NET)



[twitter.com/POINTPULSEnet](https://twitter.com/POINTPULSEnet)



[facebook.com/POINTPULSEnet/](https://facebook.com/POINTPULSEnet/)

Civil society network dedicated to  
oversight of police integrity.